

Joululehti Tervakset 2014

Sukuseura Tervo-Tervonen ry:n jäsenlehti

Seuran 30-vuotisjuhlakokous 2014 Paltamossa

Teksti ja kuvat: Timo Tervo

Sukukokous pidettiin lauantaina ja sunnuntaina 26.—27.7.2014 Paltamossa Kainuun opistolla. Lauantaina oli ilmoittautumisen ja lounaan jälkeen kello 14.30 yhteinen juhla. Sunnuntai alkoi osallistumisella jumalanpalvelukseen Paltamon kirkossa ja sen jälkeiseen seppeleen laskuun Paltamon sankarihaudalle. Ruokailun ja valokuvauksen jälkeen oli varsinainen sukukokous, joka käsitteli seuran sääntömääräiset asiat. Lopuksi juotiin seuran tarjoamat päätöskahvit. Vuosikokouksesta otettuja kuvia on takakannessa, ja muu kuvasato on tällä sivulla. ♦

Yllä vasemmalla: Ilmoittautuminen.

Yllä keskellä: Kokouksessa muistettiin sukuseuran v. 1984 hallitusta (yläkuva) ja sinä vuonna liittyneitä jäseniä (alakuva).

Yllä oikealla: Juhlassa puhui seuran esimies Mikko Tervonen sekä esiintyivät Katja Halonen (haitari), Kimmo Oikarinen (juhlapuhuja) ja Siiri Määttä (runon lausunta).

Juhlassa lauloi kuoro Koskenlaulu Pentti Väänäsen johdolla.

Yleisöä kuuntelemissa juhlaesitelmää.

Alla: Seppeleen sankarihaudalle laskivat Irma Määttä ja Ossi Tervonen (vas. alhaalla). Puheen piti Mikko Tervonen (iso kuva) ja airueina olivat Marja-Leena Timonen ja Kirsti Tervo (vas. ylhäällä).

Tässä numerossa

Seuran 30-vuotisjuhlakokous 2014 Paltamossa.....	2 ja 28
Hyvä sukuseuran jäsen	3
Sukuseuran hallitus ja toimihenkilöt.....	4
Perhepalsta.....	4
Sankarivainaja Pauli Tervonen haudan lepoon	6
Reijo Norio - suomalaisen perinnöllisyyslääketieteen Grand Old Man	7
Sukuseura 30 v: Hannu Tervonen ja 30-vuotias sukuseura	9
Sukuseuran ikäisten jäsenten kertomuksia	10
Lauri Tervo - nuori ja lahjakas taidemaalari	12
Revontulia pohjoisella taivaalla ·	13
Miten tulit sukuun	14
Suomenpystykorva, kansallisaarre ja kruununjalokivi	15
Pellon selkosilta Kenian savannille	16
Koivujauhoja ja koskenlaskua	19
Lehtikuusen laulamaa	22
Moskovasta takaisin Pohjois- Karjalaan	23
Tervetuloa sukukokoukseen Kemijärvelle	25
Metsäkauriin nelosväsat - harvinaisen tapahtuma	26
Sukuseuran uusi hallitus ja esimies.....	26

Tervakset joululehti 2014

Sukuseura Tervo-Tervonen ry
perustettu v. 1984 Paltamossa

<http://tervotervonen.sukuseura.fi>

Taitto ja toimitus
Kirsti ja Timo Tervo

Painopaikka
Julkaisuapu Oy Delta Helsinki

Kannen kuva:
Lauri Tervon maalaus talvisesta
jokimaisemasta

Hyvä sukuseuran jäsen!

Sukuseuramme 30-vuotisjuhlavuosi on lopuillaan. Kesällä vietimme erinomaisen onnistuneen ja hyvän juhlakokouksen Mieslahdessa Paltamossa. Reilut 80 osallistujaa pääsi mukaan juhlaan, josta näkyy monipuolisesti kuvia tässä lehdessä. Juhlaesitelmän tiivistelmä on myös luettavissa toisaalla (s. 19—21).

Erityistä iloa meille tuotti se, että saimme juhlaan mukaan kolme ensimmäisen hallituksen jäsentä sekä kuusi muuta ensimmäisenä vuonna seuran jäseneksi liittynyttä.

Juhlavuoden kunniaksi hankittuja uusia tuotteita ja entisten tuotteiden ”uusia painoksia” meni hyvin kaupaksi - hyödyntäkää monipuolista tuotevalikoimaa niin itsellenne kuin lahjaksi! Tuotteidemme valikoima ja tilaustiedot löytyvät sivulta 21.

Monien sukuseurojen kohdalla alkuinnostuksen jälkeen on seurannut toiminnan vähittäinen hiipuminen, joidenkin osalta niin toiminta kuin paperitkin ovat sananmukaisesti pöytälaatikossa. Taannoin maan valtaalehdessä oli laaja artikkeli, jossa esiteltiin yhden sukuseuran elinkaarta. Se päättyi viimeisen puheenjohtajan kellariin verkkokomeroon, jossa oli seuran lippu ja muut tavarat. Jatkajia toiminnalle ei löytynyt.

Meidän sukuseuramme osalta toiminnan kehitys on ollut päinvastaista. Kolmenkymmenen vuoden aikana sääntömuutosten kautta olemme laajentaneet toimintaa. Alkuperäisten sääntöjen edellytykset jäsenyyteen ovat monipuolistuneet. Olemme voineet toteuttaa toimeliaalla tavalla seuran perustehtävää, julkaisseet kaksi sukukirjaa ja vuosittain kattavaa lukupakettia, Tervakset-lehteä.

Oma kymmenen vuoden esimieskauteni on nyt päättynyt ja olen siirtynyt varaesimieheksi hallituksen 20.9.2014 pidetyn kokouksen päätöksellä. Varaesimiehenä toiminut Timo Tervo on aloittanut 1.10.2014 esimiehenä.

Haluan kiittää niin hallituksen jäseniä kuin koko jäsenistöä varauksettomasta tuesta ja kannustuksesta, jota olen kokenut koko esimieskauteni ajan. Antoisimpia ja koskettavimpia ovat olleet jäsenten lukuisat yhteydenotot. Niiden kautta olen saanut olla jakamassa iloa ja kipuja, elämän historiaa ja tätä päivää sukulaisuuden pohjalta.

Toivotan hyvää ja siunattua Joulun aikaa sekä Uutta Vuotta niin sinulle, sukuseuran jäsen, kuin koko seuralle ja uudelle esimiehelle!

Mikko Tervonen

Kiitän sukuseuran puolesta Mikkoo erittäin hyvästä ja tarmokkaasta työstä esimiehenä sukuseuramme hyväksi. Toivon, että sukuseuramme tulevinakin vuosina pysyy yhtä pirteänä ja elinvoimaisena kuin kuluneina 30 vuotena.

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta 2015!

Timo Tervo
sukuseuran esimies

Sukuseuran hallitus

Tervo Timo, esimies
Rastaantie 44, 70340 Kuopio
p. 040 828 3652
timou.tervo@gmail.com

Tervonen Mikko, varaesimies
Aallonhuippu 10 E 40, 02320 Espoo
p. 040 588 5411
mikko.tervonen@pp7.inet.fi

Leinonen Kaija
Kuumantie 76 C, 87200 Kajaani
p. 050 402 1775
kaija.leinonen@kajaani.net

Mäkinen Pirjo
Nurminiementie 5, 93600 Kuusamo
p. 044 034 3285
makinenpirjot@gmail.com

Määttä Irma
Rinnepolku 3, 88300 Paltamo
p. 040 561 7864

Tervo Juha
Kumpukiventie 1, 90240 Oulu
p. (08) 557 4170, 050 350 8279
juha.tervo2@luukku.com

Tervo-Heikkinen Tarja
Sukuseuran sihteeri
Romanianraitti 3, 70820 Kuopio
p. 040 779 7972
tarjath@live.fi

Tervonen Ilpo
Halosentie 55, 98100 Kemijärvi
p. 040 569 8720
ilpo.tervonen@kemijarvi.fi

Timonen Marja-Leena
Mäystintie 9, 90230 Oulu
p. (08) 338 974, 044 550 4801
marjaleena.timonen@gmail.com

Toimihenkilöt

Tervo Osmo
Rahastonhoitaja
Viisarimäentie 221, 41660 Toivakka
p. 040 090 1625
osmo.tervo@luukku.com

Tervo Kirsti
Tervakset-lehden toimittaja
Rastaantie 44, 70340 Kuopio
p. 040 536 0024
kirsti.tervo@gmail.com

Tervonen Eero
Tekninen tuki
Nuottakunnantie 3 D 21
02230 Espoo
p. (09) 881 1430
eero.tervonen@gmail.com

Perhepalsta

Onnittelemme pyöreitä vuosia täyttäneitä*

90 vuotta

Olga Tervo, Lampsijärvi

70 vuotta

Tuomo Alapuranen, Pello
Pirkko Laaninen, Oulu
Kirsti Isoniemi, Varkaus
Veikko Tervonen, Lahti
Esko Tervonen, Lempäälä
Raimo Tervo, Sotkamo
Senja Tervonen, Espoo
Jouko Huttunen, Kempele

80 vuotta

Reijo Norio, Espoo
Helmi Heikkinen, Helsinki

60 vuotta

Matti Tervonen, Hyvinkää
Marja Lappalainen, Helsinki
Sirpa Huttunen, Hollola
Sirpa Valander, Nummela
Erkki Tervo, Vieremä
Tuulikki Nevalainen, Nurmes
Riitta Kemppainen, Melalahti
Marketta Tervonen, Lahti
Hannu Partanen, Linnantaus

**syntymäpäivä ennen lehden painoon menoa*

Uudet varsinaiset jäsenet

Tervo Erkki, Vieremä, jäsennumero 514
Hakkarainen Annikki, Sotkamo, jäsennumero 515
Tervo Jouko, Kajaani, jäsennumero 516
Sairanen Liisa, Paltamo, jäsennumero 517
Pöntinen Raija, Oulu, jäsennumero 518
Leinonen Kaarina, Järvenpää, jäsennumero 519
Korhonen Ritva, Nakertaja, jäsennumero 520
Korhonen Osmo, Nakertaja, jäsennumero 521
Tervonen Nina, Sastamala, jäsennumero 522
Koskelo Lasse, Tampere, jäsennumero 523

Poisnukkuneet

Liisa Leinonen, Paltamo
Impi Tuomaala, Lappeenranta
Marja Lappalainen, Helsinki
Aino Huovinen, Kajaani
Aimo Turunen, Tavastkenkä
Veijo Tervonen, Kaamanen
Aunus Tervonen, Sotkamo

Sukuseuramme löytyy
myös Facebookista

Perhepalsta

Olga Tervo 90 vuotta

Olga Tervo täytti 90 vuotta 3. heinäkuuta Pellon Lampsijärvellä.

Neljä sisarusta, yhteensä 360 vuotta elämäkokemusta. Ikäjärjestyksessä vasemmalta: Elma Mäki, Impi Ruisniemi, Olga Tervo ja Aino Tervo.

Kuvat lähetti Olga Tervon tytär Ulla Tervo.

Kastettu

Olli Peetu Olavi Tervon kastettiin Kemijärvellä 6.7.2014. Kasteen suoritti vt. kirkkoherra Pentti Tepsa Kemijärven seurakunnasta. Vanhemmat Katariina ja Ilpo sekä veli Kalle Tervonen.

Kuvan lähetti Ilpo Tervonen.

Elämä etenee

Tänä vuonna perheessämme ovat olleet esillä pojat. Perheeseemme saatiin keväällä uusi jäsen, kun vanhimmalle tyttärelleni Mirkalle ja hänen puolisolleen Antille syntyi tomera poika. Pieni herra Ollila sai kasteessa nimen Aron Otava Antinpoika. Aron ei kaikesta hälinästä ollut millänsäkään vaan katseli tyytyväisenä ihmisvilinää vanhan Ollilan pirtin hirsien suojassa.

Vasemmalta äiti Mirka, isä Antti ja tyttäreni Anniina Aron sylissä. Anniina on myös Aronin kummi.

Parin viikon kuluttua edellisestä, aivan toukokuun vaihteessa, poikani Santeri valmistui kokiksi. Hän ei kuitenkaan jäänyt hämmentämään keittokattilaa vaan siirtyi armeijan muonavahvuuteen heti heinäkuussa, asemapaikkana Kainuun Prikaatin ensimmäinen jääkärikomppania. Haasteita riittää molemmilla pojilla, niin pienellä Aronilla kasvussaan isommaksi kuin nuorella jääkärillä kasvussaan vakavasti otettavaksi maanpuolustajaksi. Molemmat tarvitsevat perheen tukea matkallaan eteenpäin elämässään.

Tarja Tervo-Heikkinen

Santeri-kokki ja jääkäri Santeri Heikkinen.

Kuvat lähetti Tarja Tervo-Heikkinen.

Sankarivainaja Pauli Tervonen haudan lepoon

Teksti: Kaisa Rönkä, Kajaanin seurakuntalehti 30.10.2013; kuva: Heimo Haverinen

Sankarivainaja Pauli Tervosen hautaan siunaaminen toimitettiin 18.10.2013 Kajaanin kirkossa. Tilaisuuden toimitti kenttärovasti Jouni Parviainen.

Alikersantti Antti Pauli Tervonen (1921 - 1944) kaatui jatkosodassa Karjalan kannaksella. Hänen jäännöksensä löytyivät kesällä, kun siviilit tekivät rakennustöitä entisellä taistelupaikalla. Hautaan siunaamisen jälkeen vainaja laskettiin Kajaanin sankarihautaan, missä oli odottamassa hautaki vi ja tyhjä hautapaikka.

– Me olemme saattamassa haudan lepoon suomalaista sotilasta, jonka viimeinen leposija on ollut meiltä tietymättömissä lähes seitsemänkymmentä vuotta, kenttärovasti Jouni Parviainen sanoi.

Heinäkuussa 1944 Äyräpään alueella käydyissä raskaissa taisteluissa kaatui ja katosi satoja sotilaita.

– Kuolema sodan uhrina katkoo siteet ja leikkaa ne niin syvältä, että tuska painaa lähimpien mieltä vuosia ja vuosia. Taakkaa on lisännyt löytymätön ruumis, joka ei ole sallinut sijaa normaalille surulle.

– Jumalan sana voi lohduttaa meitä surussamme ja kaipauksessamme, koska me tiedämme, että hän katsoo meihin laupeuden silmin. Meille ei siis ole olemassa vain tämä päivä eikä vain sankarivainajan kohtalon synnyttämien tunteiden kirjo vaan myös toivo huomisesta. Ja me voimme luottaa siihen, että ahdistavimpinakin hetkinä meidän kätemme on

turvallisesti suljettu isompaan käteen. Se antaa meille voimaa jaksaa kohti tulevaa. Sen varassa voimme jatkaa, vaikka voimiamme verottaakin tietoisuus siitä, että niin moni hyvä ja kaunis asia jäi toteutumatta, Parviainen sanoi.

Muistotilaisuudessa oli läsnä omaisia sekä soittimenne veteraanijärjestöjen ja Kainuun prikaatin edustajia.

Suomalaiset pyrkivät tuomaan sodassa kaatuneet oman paikkakunnan kirkkomaalle haudattavaksi, mikä oli varsin poikkeuksellista toisen maailmansodan olosuhteissa. ♦

Sankarivainaja Pauli Tervonen siunattiin juhlallisin menoin Kajaanin kirkossa. Tervonen kuoli jatkosodassa Karjalan kannaksella.

Reijo Norio - suomalaisen perinnöllisyyslääketieteen Grand Old Man

Teksti ja kuvat: Mikko Tervonen

”Olen ollut kuin partiopoika, joka on tehnyt sitä, mitä on tuotu tehtäväksi. Ei niinkään siten, että olisin tehnyt sitä, mitä olen itse halunnut”, toteaa vaatimattomasti professori Reijo Norio.

Reijo Norio syntyi 6.1.1934 Raahessa. Reijon elämän alkutaivalta varjosti kaupunginjohtaja-isän yllättävä kuolema 33-vuotiaana. Reijo itse oli tuolloin vain 3-vuotias. Tarmokkaan äidin ansiosta lapsuus ja nuoruus oli kuitenkin turvallinen ja hyvä.

Reijon ammatinvalinta toteutui niinpäin, että hän sulki pois vähitellen eri vaihtoehtoja ja jäljelle jäi lääketieteellinen tiedekunta. Reijo valmistui lääkäriksi vuonna 1960. Samana vuonna hänet vihittiin Anna Maria Kaarina Korpelan kanssa. Lyhyen kunnanlääkärin sijaisuuden jälkeen Reijo siirtyi Ouluun lääninsairaalan lastenosastolle kahdeksi vuodeksi ja sieltä sitten Helsingin Lastenklinalle erikoistumaan.

Lastenklinalla oli törmätty huonosti tunnettuun tautiin, joka oli johtanut monen pienen lapsen vääjäämättömään kuolemaan. Tämä uusi, kohtalokas sairaus pakotti lääkärit miettimään, mistä oikkein on kysymys, miten näitä lapsia autettaisiin, miksi juuri suomalaislapset ovat näin alttiita tälle sairaudelle.

Reijo Norio värvättiin Lastenklinalla hyvin haasteelliseen, hankalaan ja etukäteen arvaamattoman värikkääseen tehtävään: hänen tulisi käydä haastattelemassa kaikki klinikan tuntemat 39 perhettä, joissa tuota parantumatonta sairautta oli todettu. Tehtävänä oli tutkia perheiden elinoloja, asuinpaikkoja ja myös sukujen historiaa, kaikkea mahdollista, joista voisi selvitä eri puolilla Suomea asuvia perheitä yhdistävät tekijät.

Mittavan urakan ja yli 21 000 ajetun kilometrin jälkeen sekä lukuisia uusia tuttavuuksia rikkaampana Reijolle alkoi hahmottua jotain täysin uutta: tuo synnynnäinen nefroosi oli peittyvästi periytyvä sairaus. Molemmilla vanhemmilla on saman sairauden geenit, ja jos hedelmöityshetkellä molemmat vanhemmat sattuvat antamaan sairauden geenin, lapsesta tulee sairas. Tällöin kussakin raskaudessa todennäköisyys on yksi neljästä eli 25 %.

Tämän hankkeen hedelmänä valmistui Reijon väitöskirja vuonna 1966, ja Reijon pioneeritie pe-

Reijo Norio ja hänen merkittävä teoksensa ”Suomineidon geenit”, joka heti ilmestyttyään vuonna 2000 valittiin vuoden tiedekirjaksi.

rinnöllisyyslääketieteen uranuurtajana alkoi. Tuolloin käytännön perinnöllisyyslääketiedettä ei meillä vielä juuri ollut. Harvinaisia perinnöllisiä sairauksia tunnettiin vain kirjoista, ei käytännössä.

Reijon erikoistuminen lastenlääkäriksi päättyi vuonna 1969, ja hän siirtyi kahdeksi vuodeksi Rinnekotiin lasten puolen apulaisylilääkärin tehtäviin. Vuonna 1971 Väestöliittoon saatiin perustetuksi perinnöllisyyslääkärin toimi. Tässä tehtävässä Reijo pääsi täysipainoisesti paneutumaan harvinaisiin periytyviin sairauksiin. Oli myös käynyt ilmi, että meillä suomalaisilla on omia harvinaisia periytyviä sairauksia. Vuoteen 2000 mennessä näitä tyypillisesti Suomessa esiintyviä sairauksia oli löydetty 36, noin yksi vuodessa.

Sairauksia esiintyy Keski- Itä- ja Pohjois-Suomessa, mihin Reijolla on yksinkertainen selitys: harva asutus on ollut noilla alueilla eristynyttä ja siten sairauden geenien kohtaaminen on ollut todennäköisempää kuin tiheämmin asutussa eteläisessä Suomessa.

Reijo oli tehnyt pioneerityötä kymmenen vuotta, kunnes vuonna 1982 perinnöllisyyslääketieteestä tuli virallinen erikoisala, jolloin viisi lääkäriä nimitettiin alan erikoislääkäreiksi.

Nyt kaikissa viidessä yliopistollisessa sairaalassa on perinnöllisyyslääketieteen yksikkö ja lääkekoulutukseen kuuluu asiaan liittyvää opetusta. Reijo toteaa kuitenkin, että peruslääkärintyössä näihin harvinaisiin perinnöllisiin sairauksiin törmää hyvin harvoin, siksi niiden tunnistaminen on hankalaa.

Reijolla on ollut kaksi tiukkaa kriteeriä lääkäreitä perinnöllisyysneuvontaan valittaessa: 1) pitää jaksaa ja viitsiä lukea hirveästi harvinaisista asioista ja 2) pitää kyetä juttelemaan perheiden kanssa vaikeista asioista niin, että he ymmärtävät. Reijo onkin onnellinen siitä, että on kyennyt rekrytoimaan päteviä ja sopivia henkilöitä tähän vaativaan perinnöllisyysneuvonnan työhön.

Reijosta huokuu syvä empatia ja ymmärrys periytyvien sairauksien kanssa kamppailevia perheitä kohtaan. Hän on kerta toisensa jälkeen kokenut, miten perheiden elämään on syntynyt jäsentymistä, kun monesti vuosien epätietoisuuden jälkeen lapselle on löytynyt oikea diagnoosi ja sen pohjalta elämää voidaan katsoa realistisemmin eteenpäin.

Reijo on kiteyttänyt kokemuksen myötä perheiden kanssa työskentelyn perusteesejä: 1) taudit eivät ole kenenkään oma syy, syyllisyyttä ei tarvitse kantaa sen enempää isän kuin äidinkään, kumpikin on samassa veneessä eikä kumpikaan ole päässyt valitsemaan geenejään; 2) geenejä ei voi muuttaa koskaan; 3) tautia voi parantaa harvoin; 4) oireita voidaan helpottaa usein; 5) ihmistä voidaan auttaa aina.

Reijon merkittäviä uranuurtajan ansioita kuvastaa se, että vuoden 2013 alusta Rinnekoti-Säätiöön perustettiin Norio-keskus. Keskuksen palvelut muodostuvat diagnostiikasta, perinnöllisyysneuvonnasta, hoidon suunnittelusta, avo- ja tukipalveluista, sopeutusvalmennuskursseista ja vertaistoiminnasta. Norio-keskus tekee myös harvinaisiin sairauksiin liittyvää tutkimustyötä ja tarjoaa terveys- ja sosiaalialan ammattilaisille koulutusta, neuvontaa sekä konsultaatioita. Norio-

Reijo Norion sukupuu on kuvien muodossa kodin käytävässä. Reijon äiti on Tervosia. Äidin isä Juho Tervonen toimi poliisina Suomussalmella ja sitten Pattijoella.

keskuksesta löytyy harvinaisten sairauksien tietopalvelu sekä kaikille avoin lääketieteellisen genetiikan erikoiskirjasto. Asiakkaat saavat tarvittaessa apua harvinaisia sairauksia koskevissa ongelmissa puhelimitse, sähköpostitse ja verkossa.

Reijon suuri harrastus - oikeastaan rakkaus - on ollut musiikki, kuorolaulu ja J.S. Bach. Hän johti pitkään Akateemista Laulua, jonka erikoisalaa olivat suuret orkesterisäestykselliset kuoroteokset.

Reijosta välittyy toisaalta nöyrä vaatimattomuus, toisaalta terävä älykkyys, laaja lukeneisuus ja syvästi elämän rajallisuutta ja sairauksia ymmärtävä empaattisuus.

”Olen kiitollinen siitä, että olen saanut elää näin kauan ja näinkin hyvässä kunnossa”, toteaa Reijo tapaamisemme lopuksi. ♦

Musiikki ja erityisesti kuorolaulu on ollut Reijo Norion suuri rakkaus ja harrastus.

”Händel-Bach-Mendel-Norio”-taulu ja kuva Akateemisesta Laulusta vuosien takaa kertovat Reijon rakkaasta harrastuksesta.

Sukuseura 30 vuotta

Hannu Tervonen ja 30-vuotias sukuseura

Teksti: Kirsti Tervo; kuvat: Timo Tervo

Sukuseuran aktiivinen jäsen Hannu Tervonen on saanut nähdä läheltä sukuseuran synnyn ja seurata vierellä sen vaiheita tähän päivään asti.

Raappananmäeltä pois ja takaisin

Hannu on syntynyt Raappananmäellä Harjun talossa, jonka hänen ukkinsa Juuso Tervonen oli rakentanut vuonna 1920. Samaan taloon Hannu on palannut aikansa muualla asuttuaan, niin että nyt hän käy kaupunkikodissaan Kajaanin Teppanassa kuukauden talvilomalla.

Kun Hannu oli 4,5-vuotias, isä kuoli tapaturmaisesti. Äiti kahden lapsensa kanssa muutti vanhempiensa luokse Törmänmäkeen, jossa vierähti viisi vuotta. Sen jälkeen perhe palasi tilalleen Raappananmäkeen. Koulunkäynti jatkui Oikarilan koulussa, ja kansalaiskoulun jälkeen Hannu suoritti tutkinnon Kajaaniin ammattikoulussa viilaajakoneistaja-koulutuksessa: äidin neuvon mukaan "helpommalla maailmalta saa leivän kuin kotitalalta".

Työelämässä aukeni nopeasti uusi ura. Hannu teki Kajaani-yhtiön kanssa koneosastolle puolen vuoden sopimuksen, mutta jo kolmen kuukauden kuluttua hänet haluttiin tekemään instrumenttiasentajan töitä, joihin yhtiö koulutti hänet. Tässä kiinnostavassa ja mukavassa työssä vierähtikin 37

Sukuseuran ensimmäisen hallituksen jäsenet vuodelta 1984 Hannu Tervonen (oikealla), Irma Määttä ja Ossi Tervonen saivat muistolahjat seuran 30-vuotisjuhlassa Paltamon Mieslahdessa.

vuotta. Tieto UPM:n lopettamisesta v. 2009 tuli TV-uutisten kautta keskelle Levin lomaa. Eläkeiä alkoi v. 2013, ja sitä hän viettää vaimonsa Kirstin kanssa sukunsa juurilla. Perheen pojat ovat etsittyneet omille aloilleen.

Sukuseura

Hannu tuli seuran toimintaan mukaan Eljas Tervosen innostamana. Perustavassa kokouksessa 5.8.1984 Hannu valittiin hallituksen jäseneksi, ja hallitustyössä hän oli yhteensä yhdeksän vuotta. Pienen perheneuvottelun jälkeen Hannu päätti luopua hallituspaikasta, mutta Kainuussa pidetyt seuran vuositapaamiset eivät ole jääneet väliin. Hannu kertoo saaneensa seuran kautta paljon yhteyksiä eri sukuihin ja tulleen tietämään sukulaisikseen niitäkin, joita ennen piti vain tuttuinaan. Harmin paikka on vain se, ettei ole tullut aikaisemmin tutustuttua suvun henkilöihin, että olisi voinut käydä katsomassa asuinpaikkojakin, Hannu sanoo.

Sukututkimus on innostanut Hannua, mutta tekee hän muutakin: kansalaisopiston puutyöpiirissä syntyy kaikkea kotona tarvittavaa, ja talviasuttavassa mökissä näkyy tekijän käden jälki. Metsästysseura Osmangan Erässä saa nauttia eränkäynnin viehätyksestä, ja kalastus vetää miestä vesille. Kamerakin taitaa olla näillä reissuilla mukana? Eikö-hän tavata Hannu ja Kirsti ensi kesänä Kemijärvellä! ♦

Pyysimme Tervaksiin tarinoita henkilöiltä, jotka ovat syntyneet vuonna 1984, jolloin sukuseura Tervo-Tervonen ry perustettiin. Elämäntarinassaan sai kertoa ja muistella asioita "omalla äänellään". Oman tarinansa kirjoittivat Anni-Maija Mäkinen ja Priita Kykkänen (o.s. Timonen).

Sukuseura 30 vuotta

30-vuotismatkani Tervo-Tervosten suvussa

Teksti ja kuva: Anni-Maija Mäkinen

Olen syntynyt vuoden 1984 elokuussa Tervo-Tervosten sukuun. Isäni Seppo on Maija-mummon (Ida-Maria Mäkinen o.s. Tervonen Melalahden Heikkisestä) poika. Lapsuuteni vietin Kuusamossa, mistä oli aikamoinen matka Paltamon mummolaan Onnenmättäälle. Matka kesti kolmisen tuntia, ja pienelle ihmiselle se oli ikuisuus. Kesäisin matkalla mummolaan viihdyttivät monet tutuiksi tulleet uimapaikat. Olinkin aikamoinen vesipeto. Talvisin matkaa vauhdittivat sanavisailut ja arvoitukset vanhempieni kanssa, ja välillä kuunneltiin tarinoita kasetilta.

Mummolaan olimme aina tervetulleita, ja usein Maija-mummon ruoka odotti meitä valmiina. Mummon erikoisuuksiin kuului kainuulainen nyrkkirieska, mistä pidin kovin. Hänen vähemmän ihaniin erikoisuuksiinsa kuului "laihialainen kaakao" (vettä, tilkka maitoa ja hiiven kaakaojauhetta). Uuninpankko oli se paikka, minne oli kiva kiivetä lämmittelemään talvipakkasella. Mummolas-
sa sai myös Kettu-marmelaadeja, eukalyptyskarkkeja tai ainakin "uskovaistenpastilleja", jos muut karkit puuttuivat. Vinttiin oli pelottavaa kiivetä. Portaissahan kummitteli! Ukkini ei koskaan osannut tai tahtonut sanoa nimeäni oikein, mikä minua ärsytti ja häntä huvitti. Mummolassa oli metsää, mitä tutkia. Kesäisin saatettiin nukkua aitassa, jossa ei ollut ikkunoita, joten siellä oli ihan säkkipimeää - ainoastaan taskulampun kanssa pärjäsi. Sukuseuran kokouksissa kävin jo lapsena ja pääsin siellä leikkimään muiden lasten kanssa. Harmikseni isovanhempani kuolivat jo, kun olin alakouluikäinen, joten mummolaa ei enää ole.

Kuusamossa olen harrastanut koko lapsuus- ja nuoruusikäni joukkuevoimistelua. Toiveammattina oli liikunnanopettaja, joten lähdin vuonna 2003 ylioppilastutkinnon jälkeen pyrkimään Jyväskylän yliopistoon. Ensimmäisellä yrittämällä en sinne päässyt ja päädyin välivuodeksi liikuntalinjalle Hoikan-opistolle Vammalaan. Sieltä pyrin uudes-

taan sekä opettaja- että liikunnanohjaajakoulutuksiin. Pääsinkin opiskelemaan liikunnanohjaajaksi Haaga-Helian Ammattikorkeaan Vierumäelle.

Opiskeluaikana ehdin matkustella paljon. Olin Tukholmassa vaihto-opiskelijana, jolloin keskityin tanssimiseen. Työharjoitteluni suoritin Mallorcalla Espanjassa, missä viihdyin kolmen kuukauden sijaan seitsemän kuukautta. Valmistuin liikunnanohjaajaksi (AMK) 2009, ja siitä lähtien asuinpaikkani on ollut Lahti. Täällä testasin lapsuuden vesipe-
totaitojani toimien rantavahtina ja koulujen uimaopettajana kolme vuotta. Lopulta päädyin keskittämään ohjaustyöni pieneen ryhmäliikuntakeskukseen.

Itseni kehittäminen on koko ajan ollut minulle tärkeää, ja samalla haluan olla ihmisten lähellä, ohjata heitä kohti parempaa terveyttä. Seuraava jatkokouluttautumiseni on uuden rakkaan harrastukseni joogan parissa, mitä pystynenkin ohjaamaan aina 100-vuotiaaksi asti.

Elämäni tiellä olen uuden polun alussa, itsevarmempana, vahvempana, tietoisempana kuin koskaan aiemmin. Elämä on ihanaa ja antoisaa, jos vain kääntää ne huonoimmatkin asiat positiivisempaan suuntaan. Unelmat on tehty toteutettaviksi, jos vain uskaltaa työstää elämää sitä kohti. Motto: Älä odota, elä. ♦

Sukuseura 30 vuotta

Olen sukuseuran ikäinen

Teksti: Priita Kykkänen

Olen syntynyt Oulun yliopistollisessa sairaalassa 7.12.1984. Äiti yllättyi, kun sieltä tulikin tyttö. Äidin mahan muoto oli kuulemma aivan samanlainen kuin isoveljeäni odotettaessa. No elämässähän on kyse yllätyksistä. Synnyin myös ns. iltatähtenä, tämä tietenkin riippuu siitä, keneltä kysytään. Isommat sisarukset voisivat sanoa tähän myös, että synnyin siskona, joka sai kaiken. Minun näkökulmastani synnyin viimeisenä ja aivan erilaiseen aikaan ja yhteiskuntaan kuin yksitoista ja kuusi vuotta vanhemmat sisarukseni.

Lapsuuteni oli hyvä ja turvallinen. Meillä arvostetaan työntekoa ja itsensä jatkuvaa kehittämistä, siisteyttä ja juhlia varten lattiasta kattoon siivoamista. Tunteita oli lupa näyttää, kuuntelu, riitely ja riidan sopiminen ovat juurtuneet syvälle minuun. Riitelyllä en tarkoita vain sisarusten välistä kinstelua, sillä olen myös kokeillut vanhempien hermoja ja rajoja. Kuitenkin olen kokenut tulleeti rakastetuksi. Samoja arvoja haluan välittää lapselleni.

Lapsuudesta muistan kaverit sekä tarjotut harastukset, joista oikein mikään ei tuntunut omalta. Koulussa olin keskiverto, ihmisenä ja lapsena ainutlaatuinen. Hain kokemuksia ja toimintaa - nämä olivat paljon hauskempia asioita kuin jatkuva lukeminen tai laskujen laskeminen. Minusta oli hausempi pelata Nintendoa, ulkoilla, olla kavereiden kanssa ja ihastua veljen kavereihin, se vasta oli jännää. Varhaisnuoruus ja murrosikä oli ja meni. Jokainen, joka on kokenut vaiherikkaan murrosiän, kapinoinut vanhempiaan ja maailmaa vastaan, tietää, mistä puhun. Sitä ei suotta kutsuta vaiheeksi, jossa irtaudutaan omista vanhemmista. Mielenkiintoista on, miten sitä oman lapsen murrosiän kanssa selvittää.

Vuonna 2001 aloitin lukio-opinnot. Aika oli mukavaa ja opettavaista. Tuona aikana saavutetaan yleensä kauan haluttuja asioita: täysi-ikäisyys, ajokortti, tanssitaan Wanhojen tanssit ja asetetaan ylioppilakki päähän kovan luku-urakan jälkeen. Maailma on täynnä mahdollisuuksia, mutta entä jos ei tiedä, mihin niistä tarttuu ja mikä on se oikea ratkaisu? Päätin kaikkien vastustuksesta huolimatta hakea opiskelemaan sairaanhoitajaksi

Diakonia-ammattikorkeakouluun Ouluun. Minulle kerrottiin että huonot palkat, huonot työajat - ei kannata. Olen nähnyt myös mahdollisuudet kansainväliseen uraan, hyvät etenemismahdollisuudet ja loistavat työllistymismahdollisuudet.

Opiskeluaika oli mahtavaa kolmen parhaan ystäväni kanssa. Mukavia muistoja on myös yhdestä kesästä Tampereella, jolloin työskentelin Pitkänien psykiatrisessa sairaalassa. Päätöksen lähteä Tampereelle tein yksin, ja minusta on ollut mahtavaa, että niin nuorena sain tehdä päätöksiäni. Mieleenpainuvinta oli kuitenkin kolmen kuukauden vaihtoaika Espanjan Murciassa. Opimme espanjan kieltä, kulttuuria sekä paikallista hoitotyötä terveysasemalla ja teho-osastolla. Kielivaikeuksista huolimatta selvisimme hyvin, sillä halusimme oppia uutta.

Valmistuin vuonna 2008 sairaanhoitajaksi. Pakkasin laukun ja lähdin ystäväni kanssa takaisin Espanjaan, ensin Murciaan, sitten suomalaisten valtaamaan Torreviejaan. Matkan aikana osasta unelmia tuli totta, osa puolestaan murtui. Työn saanti ei onnistunut, ja Suomeen palasin keväällä 2009. Minulle tuli voimakas halu saada olla hyödyksi, ja pääsin heti vakituiseen työhön Oulun kaupungilla. Olen viihtynyt työssä.

Aikuisuus ei ole onneksi pelkkää työtä ja suorittamista. Tapasin mieheni Jonin vuonna 2011, kihloihin menimme vuonna 2012 ja naimisiin heinäkuussa 2013. Asumme omakotitalossa, jonka hoitoa opettelemme. Esikoispoikamme syntyi 30. syyskuuta.

Koen, että paljon on tapahtunut viime vuosien aikana. Ilman kaikkea tätä minusta ei olisi tullut juuri sellaista kuin nyt olen.

Mielestäni ensimmäiseen 30 vuoteeni mahtuu paljon ja merkittäviä asioita. Olen tässä ajassa varttunut lapsesta aikuiseksi ja yhteiskunta on muuttunut. Jos näitä asioita vertaa sukuseuran 30-vuotistaipaleeseen, näkee, että yksilön elämä on huomattavasti tapahtumarikkaampi. Siksikö nuoria on vaikea saada sukuseuratoimintaan, joka käsittääkseni vaatii pitkäjänteisyyttä ja sääntöjen puitteissa toimimista. ♦

Lauri Tervo - nuori ja lahjakas taidemaalari

Teksti ja kuvat: Mikko Tervonen

”Olen ylpeä siitä, että olen pystynyt elättämään 5-henkisen perheen taiteilijana, sellaisena taiteilijana, jolla on periaatteita ja selkeä ideologia”, toteaa 32-vuotias lahtelainen taidemaalari Lauri Tervo.

Lauri halusi jo 9-vuotiaana maalata maisemia. Niinpä isä laittoi autotalliin Laurille ”ateljeen” ja teki jätessä maalauskaavun vaatteiden suojaksi. Autotallissa Lauri sitten maalasi armeijaan menoon saakka.

Vanhempien myötävaikutuksesta Lauri meni armeijan jälkeen kultaseppäkouluun. Koulun puolivälissä Laurille selvisi, että hän ei jää tälle alalle, mutta käy kuitenkin koulun loppuun. Lauri siirtyi sitten koulun jälkeen ammattimaiseksi taidemaalariksi.

Uran alussa Laurin tärkeänä opettajana ja esikuvana oli taiteilija Juhani Honkanen. ”Honkasen tekemistä olen ihaillut vuosikausia. Jos tässä maisemamaalauksessa haluaa kehittyä, täytyy pitää vahvoja esikuvia”, Lauri toteaa.

Perinteinen maisemamaalaus onkin Laurin ominta alaa. Viisi vuotta sitten hän siirtyi maalamaan tauluja kokonaan luonnossa maalattavan maiseman äärellä. Tiivis työrupeama yhden taulun

parissa luonnossa vie 3 - 7 päivää. ”Silloin sen saa riittävän pitkälle”, sanoo Lauri. Viimeistelytyö ja kehystys tehdään sitten kotona.

Luonto ateljeena on myös hyvin vaativa. Kaikkien maalaamiseen tarvittavien välineiden kuljettaminen kohteen äärelle voi olla hyvin työläs urakka: tarvikkeet voivat painaa 15 - 20 kiloa ja maasto saattaa olla hankala liikkumisen kannalta. Saateet, tuuli ja talvella pakkanen tuovat omat lisähankaluutensa ja yllätysmomenttinsa. ”Parissakymmenessä pakkasasteessa voi vielä maalata, mutta pitää olla paksupohjaiset kengät ja villakäsineet, ehkä rukkasetkin. Kovemmassa pakkasessa maalit menevät liian tahmeiksi”, tuumaa Lauri. Kerran kävi niinkin, että Lauri tuli kesken maalausjakson talvella maastossa kovaan kuumeeseen ja tavarat piti jättää sinne. Sitten ne vaimon kanssa käytiin parin viikon päästä noutamassa pois.

Kohdemaismat ovat löytyneet viime aikoina Kymenlaaksosta, Päijät-Hämeestä ja Uudeltamaalta luonnossa liikkumalla ja osittain karttoja katselemalla. Moni uusi kohde putkahtaa esiin myös jostain aikaisemman taulun maiseman lähimaastosta.

”Ulkona maalaaminen antaa paljon enemmän, vaikka se onkin rankempaa. Siinä pääsee paremmin yhteyteen maalattavan maiseman kanssa”, toteaa Lauri ja jatkaa: ”Maalaustilanne jonkin inspiroivan aiheen äärellä tuo erinomaisen hienon tunteen. Teen työni niin hyvin kuin suinkin osaan. Hyvän taulun myyminen onkin haikeaa, varsinkin silloin, kun työ on ollut hyvin haasteellinen ja kohteeseen on joutunut tarpomaan pitkiä matkoja tavaroiden kanssa. Toisaalta taulun myyminen on myös huippuhetki: kun tämän taulun myyn, minulla on mahdollisuus lähteä tekemään uutta.”

Lauri maalaa myös muotokuvia, ne toki tehdään pääsääntöisesti sisätiloissa. Malli on paikalla vähintään 1 - 2 kertaa - ellei sitten ole kyseessä tilattu yllätystaulu, joka maalataan valokuvan perus-

Lauri Tervo ja omakuva, josta tuttavat sanovat: Lauri vanhana. Taiteilija itse sanoo: Minä vihaisena.

teella. ”Muotokuvasta tulee sielukkaampi, jos mal-
li on läsnä”, sanoo Lauri.

Muotokuvan maalaaminen vie noin kaksi työ-
viikkoa, jos maalaa täysitoimisesti. Joskus taas
muotokuvan maalaaminen on pitkä prosessi. Ta-
paamishetkellämme valmistumisvaiheessa oli
muotokuva, joka oli aloitettu puoli vuotta aikai-
semmin.

Laurilla on tiivis yhteys samanhenkisiin taiteili-
joihin, jotka vaativat itseltään paljon ja tekevät
tinkimättä parasta mahdollista tasoa. Taiteilijays-
tävien kesken näytetään omaa tuotantoa, jotta kol-
legoilta saatua kritiikkiä ja arviointia voisi hyö-
dyntää omien taitojen kehittämisessä ja uralla ete-
nemisessä. ”Pitää olla sekä kunnianhimoa että val-
miutta ottaa vastaan kriittistä arviointia, molem-
mat pitää kääntää oman kehittymisen hyväk-
si”, sanoo Lauri.

Tauluja syntyy 20 - 30 vuodessa. Lauri on
osallistunut yli 40 näyttelyyn, hänen teoksi-
aan on monissa julkisissa tiloissa sekä yksi-
tyiskokoelmissa. Useita julkisia muotokuvia
on myös ehtinyt syntyä kahdentoista taiteili-
javuoden aikana.

Tauluja menee myyntiin useita kanavia
pitkin: osittain näyttelyjen kautta, osittain
asiakkaat tulevat kotiin katsomaan tauluja,
osittain Lauri käy asiakkaiden luona taulu-
jen kanssa.

Lauri harrastaa lintubongausta ja tähtitie-
dettä. Linnut eivät kuitenkaan ole niin tär-
keitä, että Lauri lähtisi ajamaan satoja kilo-

metrejä jonkin harvinaisen linnun nähdäkseen.
”Runsaat 280 lajia on kuitenkin bongattu”, nau-
rahtaa Lauri.

Laurin taidetta on kuvattu näin: ”Lauri Tervon
sydän on suomalaisessa maisemassa. Nuori taiteli-
ja maalaa herkällä kädellä synnyinmaansa maise-
mia löytäen niistä hämäläisen hiljaisuuden ja suo-
malaisuuden ytimen. Lauri Tervon maalausten
tunnelma on omaperäinen; tyyni, arvokas, lähes
hartaan levollinen. Tervo käsittelee herkällä sivel-
timellä valoa ihailtavan taitavasti vangiten kan-
kaalle kaikki kuulauden ja hämäryyden eri vivah-
teet - tavalla, joka on ainutlaatuinen.”

Lauri Tervon taidetta voi katsoa ja yhteyden
saada netin kautta www.lauritervo.com.

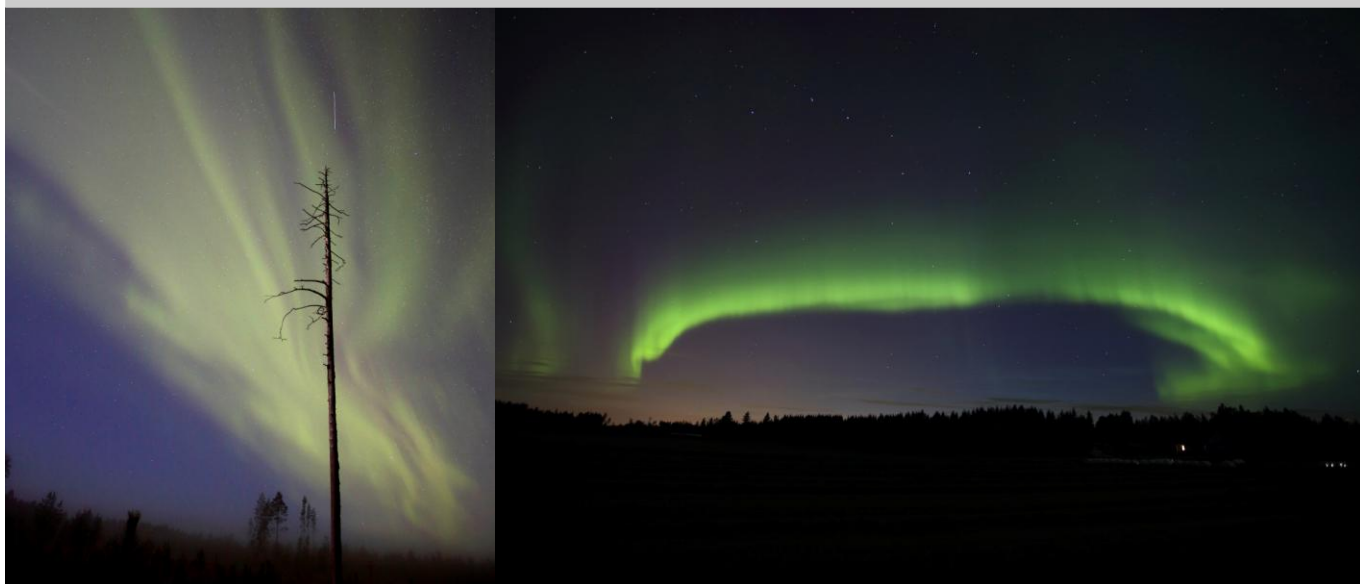
Katso myös tämän lehden kansikuva! ♦

Lauri Tervo yhden levollisen teoksensa äärellä.

Revontulia pohjoisella taivaalla

Kuvat: Ari Tervo

Miten tulin sukuun

Teksti ja kuva: Aila Tervo

Tarina alkaa 1950-luvun alussa. Perheeni asui silloisessa Oulujoen kunnassa Kiviniemessä. Nyt alue on Oulun kaupunkia Mäntylän kaupunginosaa. Oulujoki liitettiin Oulun kaupunkiin 1.1.1965.

Kiviniemessä asui naapurissa Tervon perhe. Paras lapsuuden ystäväni ja tyttökaverini oli ikäiseni Tuula Tervo. Tuulan kanssa leikittiin, ja kävimme kaksi ensimmäistä vuotta samalla luokalla Kiviniemen kansakoulussa. Koulu on nykyisin Oululahden koulu. Kiviniemi oli pieni kyläyhteisö, jossa kaikki tunsivat toisensa ja me kylän lapset leikimme yhdessä. Leikeissä ja peleissä oli usein mukana myös Tuulan veli Juha. Perheemme muutti Ouluun Karjasillalle vuonna 1961. Myös Tervon perhe muutti pois Kiviniemestä, ja olimme Tuulan kanssa taas samalla luokalla lukiossa.

Tapasimme Juhan kanssa vuosien jälkeen, ja siitä se alkoi. Naimisiin menimme kesällä 1975. Perheeseemme kuuluu tyttäremme Minna, jolla on puoliso Tuomas ja kaksi ihanaa poikaa, Joona ja Olli. Kaikki asumme Oulussa, kuten myös Juhan äiti Aune Tervo. Isä Esko nukkui pois lähes kolme vuotta sitten.

Tämä Tervojen sukuhaara on asunut Tyrnävällä vuodesta 1817 lähtien, jolloin Paltamossa syntynyt Matti Tervonen oli muuttanut Tyrnävälle Kajaanista. Puolisoni isoisä Einari Tervo muutti Tyrnävältä Ouluun. Itse olen isän puolelta Pikkaraisia Kuhmosta ja äidin puolelta Paavolasta (nykyistä Siikajoen kuntaa) Pietariloita, jotka ovat alun perin Ojanperän sukua Limingasta.

Aune ja Esko ovat olleet ahkeria sukukokouskävijöitä. Esko-isä oli äärettömän kiinnostunut sukuasioista, ja hän oli yleensä tarkkaan selvillä sukulaisuussuhteista ja kunkin suvusta. Hän kannusti puolisoani sukuseuran asioissa. Juhan isoisä Einari ei ehtinyt kuulla sukuseurasta, mutta jotain tietoa tai aavistusta hänellä

oli suvun taustasta, koska hän ja Esko rakensivat kesämökit Vaalan Jaalankaan Tervolanniemeen, sinne, mistä Jaalangan Tervokset ovat lähtöisin.

Juha kiinnostui suvun asioista vuonna 1988. Hän oli onnekas, kun tapasi tuolloin maakunta-arkistossa sukuasioita selville ottaessaan maakunta-arkiston johtajan Aino Paasovaaran, ja niin tuli tietoon sukuseura Tervo-Tervonen. Siitä lähtien sukuseuran tapaamiset, kokoukset, juhlat ja asiat ovat olleet osa perheemme elämää. Vuodet sukuseuran esimiehen puolisona ovat olleet antoisia. Siihen mahtuu monia hallituksen kokouksia ja sukukokouksia sekä myös Jaalangan Tervosten kirjan valmistuminen. Sain seurata sivusta Kalevi Tervosen, Aino Paasovaaran ja puolisoni Juhan yhteisiä tapaamisia ennen kirjan julkaisemista. Mukavia hetkiä ja tapaamisia on ollut edesmenneiden sihteerin Liisa Leinosen ja rahastonhoitaja Aino Tervosen kanssa, jotka olivat kantavia voimia Juhan aloittaessa sukuseuran hallituksessa. Muistan, miten Esa Tervosen arvovalta antoi seuralle ryhtiä ja voimaa ja loi siten pohjan nykyiselle toiminnalle. Vuosien varrella olen saanut tutustua lukuisiin mukaviin ihmisiin ja sukuun laajemmin. Kesäistä sukukokousta on mukava odottaa, kun tietää, että saadaan taas tavata.

Toivotan kaikille hyvää ja rauhaa joulun aikaa ja sukuseuralle jaksamista ja intoa arvokkaassa työssä. ♦

Tervolanniemessä veneretkelle lähdössä Juha-pappa, Aila-mummo ja Joona.

Suomenpystykorva, kansallisaarre ja kruununjalokivi

Teksti: Lauri Tervonen; kuva: Angela Cavill

Tiististä* kansalliskoiraksi

Jo satoja vuosia sitten on suomenpystykorvan tyyppistä koiraa käytetty kaiken riistan metsästyksen pohjoisella havumetsävyöhykkeellä. Alun perin asetettiin päätavoitteeksi lintukoira, joka on myös kaunis. Kun rotuunotto aloitettiin 1890-luvulla, löydettiin tyypiltään ja käyttötarkoitukseltaan samankaltaisia yksilöitä lähinnä maan itäisistä ja pohjoisista osista.

Ensimmäiset rotumerkit hyväksyttiin vuonna 1892. Rodun ensimmäinen erikoisnäyttely järjestettiin jo samana vuonna ja ensimmäinen linnunmetsästyskoe 1897. Nykyisin rotu on Suomessa ja Ruotsissa hyvin yleinen. Se on kehitetty puhtaasta luonnonkannasta ja liittyy vankasti suomalaiseen kulttuuriin. Suomenpystykorva nimettiin Suomen kansalliskoiraksi vuonna 1979.

Vuonna 2006 Suomen Kennelliiton ja Venäjän Kennelliiton kesken tehdyllä sopimuksella karjalais-suomalainen laika ja suomenpystykorva yhdistettiin samaksi roduksi suomenpystykorvan rotumääritelmän alaisuuteen. Suomenpystykorva on metsästysintoinen, itsenäisesti riistalla työskentelevä, yhteistyöhaluinen koira, joka ilmaisee riistan haukkumalla.

Suomenpystykorvan juuret ovat vahvasti Kainuussa. Kainuusta lähtöisin olevasta rodun kantakoirista on tunnetuin Halli af Tampio. Se oli syntynyt tammikuun alussa 1894 Hyrynsalmen Hallavaarassa. Kalevalasta voimme lukea useita kuvauksia koirista, joiden tunnusmerkit sopivat suomenpystykorvaan.

Kuvassa suomenpystykorvanpentujen kanssa on Lauri Tervosen tyttären poika Toivo Talvinen.

Suomenpystykorvaa ehdotetaan Unescon kulttuuriperinnöksi

Unesco on YK:n alainen kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestö, joka pitää yllä listaa aineettoman kulttuuriperinnön kohteista eri puolilla maailmaa. Listalle hyväksytään suullisen ja aineettoman kulttuuriperinnön ilmiöitä, joiden katsotaan olevan merkittävä osa ihmiskunnan kulttuurin monimuotoisuutta. Mikäli pystykorva ja sillä tapahtuva metsästys pääsevät Unescon listalle, saisi suomalaisen eräkulttuurin omaleimaisuus ja sen nykypäivään asti ulottuva merkitys kansainvälisen tunnustuksen. Suomenpystykorvan merkittävä erikoisuus on rodun kehittyminen puhtaasta luonnonkannasta.

Monen Tervon ja Tervosen mukana on vuosisatojen ja vuosikymmenten saatossa ollut elantoa auttamassa linnun ja oravan haukkujana tunnettu suomenpystykorva.

Suomen Kennelliitto vaalii kotimaisia rotuja, joita pystykorvan lisäksi ovat karjalankarhukoira, suomenajokoira, suomenlapinkoira ja porokoira. Pohjanpystykorva on yhteinen rotu ruotsalaisten kanssa. ♦

*Tiisti on rakkikoiran vanha omaperäinen nimitys (toim. huom.)

Pellon selkosilta Kenian savannille

Teksti: Mikko Tervonen; kuvat: Ulla Tervo

”Elinolosuhteet Keniassa ja Ugandassa ovat monella tavalla samanlaisia kuin ne olivat lapsuuteni maisemissa pellolaisessa pikkukylässä kuusikymmentä vuotta sitten”, toteaa Suomen World Visionin Afrikan aluepäällikkö Ulla Tervo. Silloinkin jaettiin tietoa koulutuksen tärkeydestä, karjanhoidosta ja kasvimaista ja haaveiltiin sähköstä ja vesi-johtovedestä. ”On siinä kuitenkin pieni ero. Nyt missä tahansa Kenian kolkassa ’mama’ kaivaa Nokian soittoääntä soivan kännykän mekkonsa uumenista ja hoitaa asioitaan sillä”, Ulla jatkaa naurahtaen.

Ulla opiskeli 70-luvulla kielenkääntäjäksi Kouvolassa ja työskenteli sitten opettajan tehtävissä monissa paikoissa pohjoisessa. Hän teki myös käännöstöitä ja tulkkausmatkoja ulkomaille. Kansainvälisyys - mutta myös elämä pohjoisessa - kiinnostivat Ullaa. Luonto, lapset ja lukeminen ovat olleet Ullalle aina tärkeitä.

Ulla oli 1980-luvun alussa kuullut World Visionista kansainvälisiltä ystäviltaan. Järjestö oli saanut alkunsa vuonna 1947 USA:n kirjeenvaihtajan ja papin Bob Piercen Kiinan matkalla. Hän tapasi siellä opettajan, joka oli ottanut hoiviinsa hylätyn ja pahoinpidellyn tytön, Jaden. Opettajalla ei ollut varaa huolehtia työstä, joten Pierce antoi tälle viimeiset viisi dollariaan ja lupasi lähettää saman verran joka kuukausi. Kolme vuotta myöhemmin Korean sodassa Bob Piercen vaikutti

orvoksi jääneiden lasten suuri hätä. Hän ryhtyi etsimään lapsille säännöllisiä tukijoita, kummeja. Yhden ihmisen unelmasta syntyi World Vision. Tänä päivänä World Vision on maailman suurin kummilapsijärjestö ja merkittävä humanitaarisen avun toimittaja.

Nyt järjestö toimii lähes 100 maassa 40 000 työntekijän voimin ja sen avun piirissä on noin 100 miljoonaa ihmistä. World Vision määrittelee tehtävänsä näin:

- Tuemme kehitysmaissa yhteisöjen kestävä kehitystä, joka parantaa erityisesti lasten elinoloja.
- Välitämme humanitaarista apua luonnonkatastrofien ja konfliktien uhreille.
- Edistämme oikeudenmukaisuutta työskentelemällä köyhyyden syiden poistamiseksi ja ihmisoikeuksien toteutumiseksi.
- Vaikutamme väkivallan vähentämiseen sen kaikissa muodoissa ja tuemme sovinnon rakentamista.
- Tiedotamme köyhyydestä ja sen syistä sekä työstä köyhyyden vähentämiseksi.
- Keräämme varoja työhön kehitysmaissa ja rohkaisemme suomalaisia osallistumaan vapaaehtoistyöhön.
- Toimimme kristillisen lähimmäisenrakkauden pohjalta ja edistämme kumppanuutta ja toivon ilmapiiriä.

Järjestö on poliittisesti riippumaton ja yksittäisiin kirkkokuntiin sitoutumaton. Sen toiminta perustuu kristillisille arvoille ja toisen vakaumuksen ehdottomalle kunnioittamiselle.

Ensimmäisen oman kummilapsensa Ulla sai 80-luvulla Ruotsin toimiston kautta. Jo ennen kuin Suomessa oli toimisto, oli Ulla Tervon tavoin World Visionin toiminnassa mukana satakunta suomalaista muiden maiden kautta. Heidän aloitteestaan ryhdyttiin selvittämään mahdollisuutta saada palvelua suomen kielellä.

Kolme Ullaa samassa potretissa.

Suomen toimisto perustettiin vuonna 1983, ja Ulla oli sen ensimmäinen ja ainoa työntekijä. Siitä kehitys on mennyt nopeaa vauhtia eteenpäin, ja tällä hetkellä Suomen World Visionilla on noin 40 työntekijää, 14.000 kummilasta ja 9,6 miljoonan vuotuinen budjetti. Puolet varoista tulee lahjoittajilta, puolet valtion kehitysyhteistyövaroista.

Toiminnan idea on yksinkertainen: lahjoittajakummi sitoutuu kuukausittaiseen 27 - 40 euron tukimaksuun, ja hän saa nimetyn kummilapsen. Raha menee koko sen yhteisön kehittämiseen, jossa kummilapsi elää. Kummilapsen tehtävä on kertoa kirjeiden kautta kummilleen elinoloistaan ja siinä tapahtuneista muutoksista.

Toiminnan tavoitteena on pysyvä muutos, jossa lasten, perheiden ja yhteisöjen kokonaisvaltainen hyvinvointi on lisääntynyt. Kestäviä tuloksia rakennetaan yhdessä perheiden ja yhteisöjen kanssa. Yhteistyökumppanit ovat paikallisia, kansallisia

World Vision -järjestöjä. Lisäksi yhteistyökumppaneina on monia muita kansalaisjärjestöjä sekä YK:n eri järjestöjä.

Suomen World Vision toimii Aasiassa, Latinalaisessa Amerikassa ja Afrikassa Keniassa sekä Ugandassa. Ullalla on ollut etuoikeus seurata toiminnan kehittymistä ja projektien todellisia vaikutuksia kolmenkymmenen vuoden ajan. Tämä pitkän aikaperspektiivin myötä Ulla on voinut nähdä sen huikaisevan muutoksen, mikä on tapahtunut monen hyvin vaikeista olosuhteista lähteneen nuoren elämässä tai koko yhteisön elin- ja toimintatavoissa.

Ulla kertoo neljä koskettavaa esimerkkiä

Orvoksi jäätyään Nairobien slummiin joutunut nuori Samuel oli ennen huumeiden käyttäjä ja rikollinen. Hän havahtui siihen, että samanlaista elämää viettävät kaverit ympärillä kuolivat. Hän pääsi World Visionin järjestämälle työllistämiskurssille ja koulutettiin TV-kuvaajaksi. Nyt hänellä on viikoittain oma ohjelma televisiossa, lisäksi hän on perustanut pienen teurastamon ja kioskin työllistämään viisi nuorta.

Kenialaiset slumminuoret käynnistivät omatoimisesti ”digilapsi”-projektin. Tässä projektissa he tukevat ilmaiseksi useissa köyhissä kouluissa tuhatta lasta tietotekniikan perusasioissa.

Mittavimman esimerkin tarjoaa vesijohtoprojekti Keniassa Meibekissä. Meibekin laaksossa vedenpuute on ollut suuri ongelma. Aikaisemmin juoma- ja käyttövesi haettiin pari kertaa päivässä jopa 10 kilometrin päästä. Veden kantaminen oli naisten ja lasten työtä ja se vei useita tunteja päivässä.

Vuonna 2004 käynnistetyssä projektissa piti rakentaa ensin maratonin verran vesijohtoa. Kun tuo osuus oli rakennettu, pidettiin hienot juhlat. Alueen naiset halusivat projektia jatkettavan. Lisäksi he esittivät, että ryhdytään keräämään pientä omavastuuosuutta ja hankitaan talojen pihapiiriin vesisäiliöitä. Hankkeeseen liittyi 500 taloutta. Näistä 100 taloutta oli sellaisia vammaisten, vanhusten ja

Kun auto pysähtyy savannilla, lapset ovat heti ympärillä.

lasten talouksia, jotka eivät pystyneet maksamaan edes tuota pientä omavastuuosuutta. Naiset päättivät, että nuo taloudet saavat vesisäiliöt ensimmäisinä, sitten säiliöt hankitaan muille.

Nyt vesijohtoverkosto tuo puhtaan veden jo 35 000 asukkaalle. 160 kilometriä pitkää verkostoa laajennetaan jatkuvasti.

Vettä saa jakelupisteistä, joita on noin puolen kilometrin välein. Puhtaan juomaveden ansiosta kolera- ja lavantautitartunnat ovat vähentyneet. Putkiston kautta pystytään johtamaan niin paljon vettä, että sitä voidaan käyttää myös kasteluun. Alueen kyliin on perustettu kasvimaita ja istutettu puita.

Seudun koululaiset menestyvät nyt kansallisessa vertailussa erinomaisesti, koska heille jää aikaa opiskeluun. Naiset pystyvät keskittymään toimeentulon hankkimiseen esimerkiksi hedelmä- ja vihannespuutarhojen avulla.

Verkoston kunnossapito ja laajentaminen on siirtynyt paikallisten käsiin. Vesiosuuskunta kerää vedenkäytöstä pientä maksua. Maksuilla ostetaan muun muassa vesimittareita ja maksetaan palkkaa yhdeksälle henkilölle, jotka huoltavat verkostoa.

”Puhdas vesi on käynnistänyt positiivisen kehityksen ketjun niin lasten kuin aikuistenkin elämässä”, Ulla sanoo.

Maaliskuussa käynnistettiin humanitaarinen operaatio pakolaisleireillä Keniassa ja Ugandassa. Operaatiossa keskitytään vammaisten aikuisten ja lasten elämänlaadun parantamiseen kriisioloissa.

Suomen ulkoasiainministeriö on myöntänyt operaatioon miljoonan euron suuruisen avustuksen.

Kriisitilanteissa vammaisten asema on äärimmäisen heikko. Jos heidät ylipäättään otetaan katastrofin keskeltä mukaan, he saattavat jäädä leireillä piiloon telttojen ja asumusten perukoille. Heistä ei välttämättä tiedetä mitään, ennen kuin leiri tyhjentyy. Keniassa kohteena on maailman suurimmaksi arvioitu pakolaisleirien keskittymä Dadaab. Siellä elää yli 130 000 pakolaista.

Ugandassa projekti käynnistyi Kyangwalin leirillä Kongon demokraattisen tasavallan rajan tuntumassa. Leirillä asuu yli 33 000 kotimaansa konfliktia paennutta kongolaista.

Vammaisia on näillä leireillä lähes 20 000. Heillä on vaikeuksia saada puhdasta vettä, päästä vessaan tai saada terveystalveta. Tarkoituksena on kehittää kouluja, terveystalveta, vesipisteitä, pesupaikkoja ja ulkokäymälöitä niin, että ne palvelevat kaikkia pakolaisia tasa-arvoisesti ja vammaisten ihmisarvoa kunnioittaen.

Leireille suunnitellaan ja rakennetaan luiskia, levennettyjä sisäänkäyntejä sekä muita liikkumista ja arkea helpottavia ratkaisuja. Lisäksi työpajoissa valmistetaan erilaisia apuvälineitä vammaisten käyttöön. Pakolaisleirien väestön ja avustustyöntekijöiden tietoisuutta vammaisuudesta ja vammaisten oikeuksista parannetaan erilaisissa yhteisötahtumissa sekä varmistamalla, että vammaiset henkilöt ovat mukana kaikissa leirin aktiviteeteissa.

Ullan olemuksesta heijastuu syvä kiitollisuus ja vakaumus, kun hän toteaa lopuksi: ”Toivon kantava voima synnyttää tekoja, joilla on muutosta aiheuttava vaikutus - jopa niin, että lakeja sen perusteella voidaan muuttaa inhimillisemmiksi ja kaikkia kunnioitaviksi.” ♦

Meibekin laakson tyytyväisiä naisia juuri hankittujen vesitankkien äärellä.

Koivujauhoja ja koskenlaskua

neljän kainuulaisten kruununmaan asumuksen mikrohistoriallinen tarkastelu

Teksti ja kuva: Kimmo Oikarinen

Voimakkaan väestönkasvun myötä maaton väestö paisui 1800-luvun kuluessa Kainuussa kuten muuallakin Suomessa. Vuosina 1841–1879 suoritettussa isossajaossa yli puolet maakunnan pinta-alasta oli jäänyt valtiolle, ja paine näiden kruununmaiden asuttamiseen oli kova. Keskeiseksi kruununmaiden asuttamisen muodoksi muodostui kruununmetsätorppalaitos. Tässä artikkelissa Kainuun kruununmaiden asukkaita tarkastellaan mikrohistoriallista tutkimusotetta käyttäen.

Torppien elinkaari ja asukkaiden sosiaalinen tausta

Tarkastelluista neljästä kainuulaisesta kruununmaiden asumuksesta. Vanhin oli Myhkyrin kruununmetsätorppa Suomussalmen Ylivuokissa. Sen perusti 1840-luvun alussa Antti Heikkinen, joka oli lähtöisin muutaman kilometrin päässä torpasta sijaitsevalta, mutta toisen perheen haltuun jo Antin ollessa nuorukainen joutuneelta Hevosvaaran tilalta. Seuraavaksi vanhin tarkastelluista asumuksista oli Hyrynsalmen Salmenkylän Vääräniemi. Sen perusti 1850-luvun lopulla Perttu Moilanen, joka oli lähtöisin tilattomasta väestöstä ja ollut aiemmin renkinä Kiannalla. Perttu Moilasesta tuli 1870-luvun lopulla metsänvartija ja Vääräniemestä metsänvartijatorppa. Kuhmoniemen Lentuan kylällä sijainneen Hanhelan torpan perustaja oli alun perin tilallisväestöä. Hanhelan perusti 1870-luvulla Juhani Huotari, joka oli pienen 1/12 manttaalin tilan nuorempi poika samalta Lentuan kylältä Tätä ennen hän oli asunut perheellisenä miehenä syntymäkodissaan joutuen kuitenkin ennen kruununmaalle asettumistaan 1870-luvulla kerjäläisen asemaan. Honkasaaren kruununmäkituvan Suomussalmen Pesiöllä perusti 1890-luvun alussa tilattomasta väestöstä lähtöisin oleva Paavo Kemppainen, joka toi asumukseen mukanaan ikääntyvät vanhempansa. Paavo vanhempineen ja sisaruksineen oli asunut aiemmin mäkituvassa Kiannalla.

Myhkyrin, Vääräniemen, Hanhelan ja Honkasaaren torppien sijaintikartta.

Kruununmetsätorppien perustajat olivat tutkituissa tapauksissa lähtöisin puoleksi tilallisesta ja puoleksi tilattomasta väestöstä. Nopean väestönkasvun aikana kaikille ei riittänyt samanlaisia elämän edellytyksiä kuin vanhemmilleen. Perustajat olivat 30–50-vuotiaita ja kaikki naimisissa. He eivät myöskään tulleet kaukaa vaan olivat kotoisin samalta kylältä tai naapurikylältä, Vääräniemen torpan tapauksessa naapuripitäjästä. Tarkastelluista neljästä kruununmaan asumuksesta kolme pysyi perustajan jälkeläisten hallussa itsenäistymiseensä asti. Poikkeuksen muodostaa Myhkyrin torppa, joka oli kymmeniä vuosia perustajan ja sitten tämän pojan hallussa kunnes 1900-luvun alussa siirtyi toisen suvun haltuun. Torpan haltijuus vaihtui eri perheelle vielä kahdesti ennen sen itsenäistymistä. Kaikki tarkastellut asumukset itsenäistyivät 1930-luvun loppupuolella.

Asumusten elinkeinoista ja elintasosta

Torppien elinkeinoista ja -tasosta on tietoja vaihtelevasti, ja niiden vertaaminen on vaikeaa. Selvää kuitenkin on, että tarkasteltujen asumusten joukkoon mahtui niin vauraimpia kuin köyhimpiäkin

kruununmaanasumuksia. Myhkyrin viljelykset eivät olleet kovin suuret huolimatta sen pitkästä elinkaaresta ja pysymisestä 60 vuotta saman perheen hallussa. Torpassa oli vuonna 1901, juuri haltijuuden siirryttyä Heikkisiltä Kinnusille, peltoa vain puoli hehtaaria. Heikkisten aikana tärkeä elinkeino olikin ollut luultavasti tervanpoltto. Sitä harjoitettiin tuolloin Vuokissa laajalti, ja Myhkyrinkin torpan lähistöllä tervahautoja oli runsaasti. Uudet haltijat raivasivat sen sijaan lisää peltoa. Vuonna 1910 peltojen alaksi arvioitiin 0,78 hehtaaria, mikä oli tuolloin Suomussalmen kruununmetsätorppien joukossa keskitasoa. Vuodesta 1901 vuoteen 1910 lypsävien lehmien määrä puolestaan nousi kahdesta neljään. Kruununmetsätorppia 1910-luvulla tutkineen Eino Cajanderin mukaan perhe, jonka hallussa oli kolme lypsävää lehmää, oli yleensä taloudelliselta asemaltaan jotakuinkin tyydyttävässä tilassa. Myhkyrin torpan taloudelliseen tilanteen voidaan siten katsoa olleen tuolloin hyvää keskitasoa kruununmetsätorppien joukossa.

Artikkelissa tarkastelluista torpista viljelyksiltään huomattavin oli Hanhelan kruununmetsätorppa. Vuonna 1901 sen peltopinta-alaksi arvioitiin neljä hehtaaria. Peltoa raivattiin myös ahkerasti lisää, sillä vuonna 1920 viljeltyä peltoa oli jo kuusi hehtaaria. Hanhela veti viljelystensä laajuudessa vertoja useimmille kylänsä tiloillekin. Myös torpan karjataloutta voidaan pitää vahvana, sillä jo vuonna 1901 torpassa oli hevonen, kuusi lypsylehmää, lampaita ja jopa sika. Ilmeisin selitys Hanhelan torpan suureen peltoalaan on torpan suuri työkykyisen väen määrä - Hanhelaa asutti kruununmaan asumuksille harvinainen suurperhe. Esimerkiksi vuonna 1910 Hanhelan torpassa asui torpan haltijan Heikki Huotarinen ja tämän vaimon lisäksi Heikin kaksi veljeä ja kaksi siskoa. Heikin ohella näistä toisella veljellä ja toisella siskolla oli puoliso. Torpassa asui siis periaatteessa kolme perhettä ja kaikkiaan väkeä oli 17 henkeä.

Hanhela kuului ainakin oman maa- ja karjataloutensa suhteen parhaiten toimeentuleviin kainuulaisiin kruununmaiden asumuksiin. Toista ääripäätä tutkittujen asumusten joukossa edustaa Honkasaaren kruununmäkitupa Suomussalmen Pesiöllä. Lehtimies Kalle Kajander matkusti Kainuussa nälkävuonna 1902 ja kirjoitti kokemuksistaan kirjassa *Nälkämailta*. Kajander kuvaa myös Honkasaaren mäkitupaa. Hän kertoo nähneensä siellä

”todellisen nälän ja kurjimman kurjuuden”. Kajanderin kuvauksesta käyvät ilmi myös surkeat asuinolot:

Ei tahdo mahtua ovesta sisään ja kumarrassa pitää seistä sisässäkin. Mökki on kauheasti ränsistynyt, lattia ihan mätä. Siellä on sauhun katkua ja kuumaa, enkä aluksi erota paljon mitään muuta, kuin joitakin pieniä olennoita, joita vilisee ja loistani nurkkiin. Teen hyvän päivän ja koukistun istumaan pienelle jakkaralle kuuman kiukaan viereen, sillä seistä en voi.

Honkasaari kelvanneekin esimerkiksi siitä, millaiset kruununmaiden asukkaiden elinolosuhteet olivat kurjimmillaan. Honkasaaren kruununmäkituvassa ei ollut Kajanderin mukaan edes pettua jauhojen jatkeeksi vaan sen sijaan käytettiin tarkoitukseen lähes kelvotonta koivun kuorta. Vain parissa Suomussalmen kruununmetsätorpassa, Honkasaari niiden joukossa, ei ollut lainkaan lehmää. Syynä tähän oli se, että torpan hallinnassa ei ollut lainkaan niittyjä. Honkasaaren omat viljelykset olivat lähes olemattomat, vuonna 1901 vain 0,15 hehtaarin laajuiset. Honkasaaren tapauksessa kiteytyivätkin kainuulaisten kruununmaiden asukkaiden ongelmat. Elanto oli tilapäistöiden varassa, mikä puolestaan hankaloitti torpan viljelysten kehittämistä, elätettäviä lapsia oli paljon ja asuinolot suorastaan kurjat.

Edellä tarkasteltujen kolmen asumuksen perusteella voidaan todeta, että kainuulaisia kruununmetsätorppareita ei pidä nähdä liian homogeenisena ryhmänä. Elinkeinoissa ja tasossa oli melkoisia eroja ryhmän sisällä. Erityisen sävyänsä kruununmaiden asumuksista muodostuvaan kuvaan antaa kuitenkin vielä Vääräniemen metsänvartijatorppa Hyrynsalmen Salmenkylässä. Se oli kontekstissaan vauras jo pelkästään omien viljelysten ja karjan ansiosta. Muista tarkastelluista asumuksista sen erottaa kuitenkin erityisesti se, että Vääräniemen asukkaalla oli kaksi paitsi vakituksia tuloja, myös henkistä pääomaa tuottavaa elinkeinoa, metsänvartijuus ja koskenlasku. Näistä koskenlasku oli melkoisen vaarallista. Nälkävuodet 1890-luvun alussa olivat vähällä koitua Väärälän Matti Moilaisen, isäänsä Perttua molemmissa toimissaan seuranneen ja paikalliseksi kuuluisuudeksi nousseen laskumiehen kohtaloksi. Helluntaisunnuntaina ke-

säkuun 5. päivänä 1892 upposi Seitenoikean koskessa viljaa Hyrynsalmen lainamakasiinista Ristijärvelle hakemassa ollut tervavene. Veneessä olleista seitsemästä miehestä vain kaksi pelastui. Toinen heistä oli venettä ohjannut Matti Moilanen. Kuitenkin koski lopulta vei hänetkin, sillä hän hukkui niin hyvin tuntemaansa Seitenoikeaan vuonna 1933. Ilmari Kianto kuvaa laajassa, sittemmin *Hyrynsalmen historiassa* julkaistussa, Väärälän Matin kunniaksi kirjoittamassaan muistorunossa kohtalokasta matkaa:

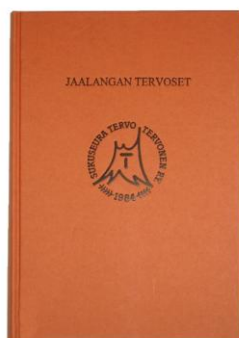
*Noin hän laski Väärälän Matti,
Mies tuhat kertaa selvinnyt siitä -
Nyt ei enää taitonsa riitä,
Kiesus rannalta kiljuvi hälle,
venhe ryöpyihin ryntää ja täyttyy,
Hyöky pyykivi miekkosen koskeen,
Pyörre pahasti pohjaan painaa,
Vahvasta äkkiä tulevi vainaa -
Vellamo virttänsä veisaa!*

Väärälän Matilla oli koskenlaskijan ammatinsa takia paremmat mahdollisuudet saada erilaisia vai-

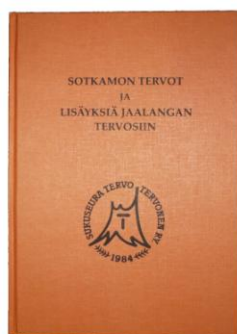
kutteita, tavata erilaisia ihmisiä ja kuulla monenlaisia juttuja kuin tavallisella kruunumetsätorpparilla. Hänän tapasi laskuhommissa paitsi kotipitäjän herroja ja esimerkiksi Suomussalmen tervantekijöitä, myös ulkomaalaisia turisteja. Eron virikkeiden määrässä on täytynyt olla valtava, jos Matti Moilasta verrataan vaikka Kajanderin matkakertomuksessaan kuvaamaan lastensa takia mökkiinsä sidottuun Honkasaaren Valpuri Kemppaiseen. Kun kunnollisia teitä vielä 1900-luvun alussa oli vähän, olivat vesireitit huomattavassa roolissa. Ylä-Kainuun kannalta keskeisin oli Kiantajärven ja Oulujärven välinen reitti, johon kuuluvan Emäjoen rannalla Matti Moilanen asui. Sama Väärälän Emäjoen valtavyölyn varrella sijainneen ja sen liikenteestä tärkeällä tavalla huolehtineen metsänvartijatorpan vireys, joka Väärälän Matissa ilmeni tarinankerrontana ja seuramiestaitoina ja hänen pojassaan Matissa henkisten töiden kokeilemisena, ilmeni toisessa pojassa Oskarissa poliittisena aktiivisuutena. ♦

SUKUSEURAN TUOTTEITA MYYNNISSÄ!

Sukukirja
Jaalangan Tervokset
50 €/kpl

Sukukirja
Sotkamon Tervot ja lisäyksiä
Jaalangan Tervosiin
60 €/kpl

Standaari 30 €/kpl

Adressi 10 €/kpl

Avaimenperä,
metalli 6 €/kpl

Pinssi, metalli 5 €/kpl

Kynä 4 €/kpl

Lippis 12—14 €/kpl

Lisäksi myynnissä on logolla varustettuja T-paitoja 12 €/kpl, kynttilöitä 7,50 €/kpl ja kangaskasseja 4,50 €/kpl. Tilauksiin lisätään lähetyskulut.

Tilaukset ja tiedustelut: juha.tervo2@luukku.com tai p. 050 350 8279

Lehtikuusen laulamaa

Toivotat tulijat tervetulleiksi
Suuren sukutalon tarinaan

Yöpymään korkeapäätiseen vierassänkyyn
valkoisten lakanoiden ja silkkipeiton alle

Tai pirtinpenkille reppu päänalusena

A ika on jo unohtanut varttumisesi
varjoisaksi suojaksi

Kuka komeankauniin kuusen kummi on
-siinäkin salaisuus

Kasvavia jalkoja juossut juurillasi
sukupolvien ketjuissa

Juhlavalokuihin pysähtyneet
lehtiesi viileään varjoon

Elämänliikettä katselet
tutut hevosenkopseet moottorien meluksi muuttuen
Tulijat, lähtijät
toiset koskaan palaamatta
Vanhan sukutalon katveessa.

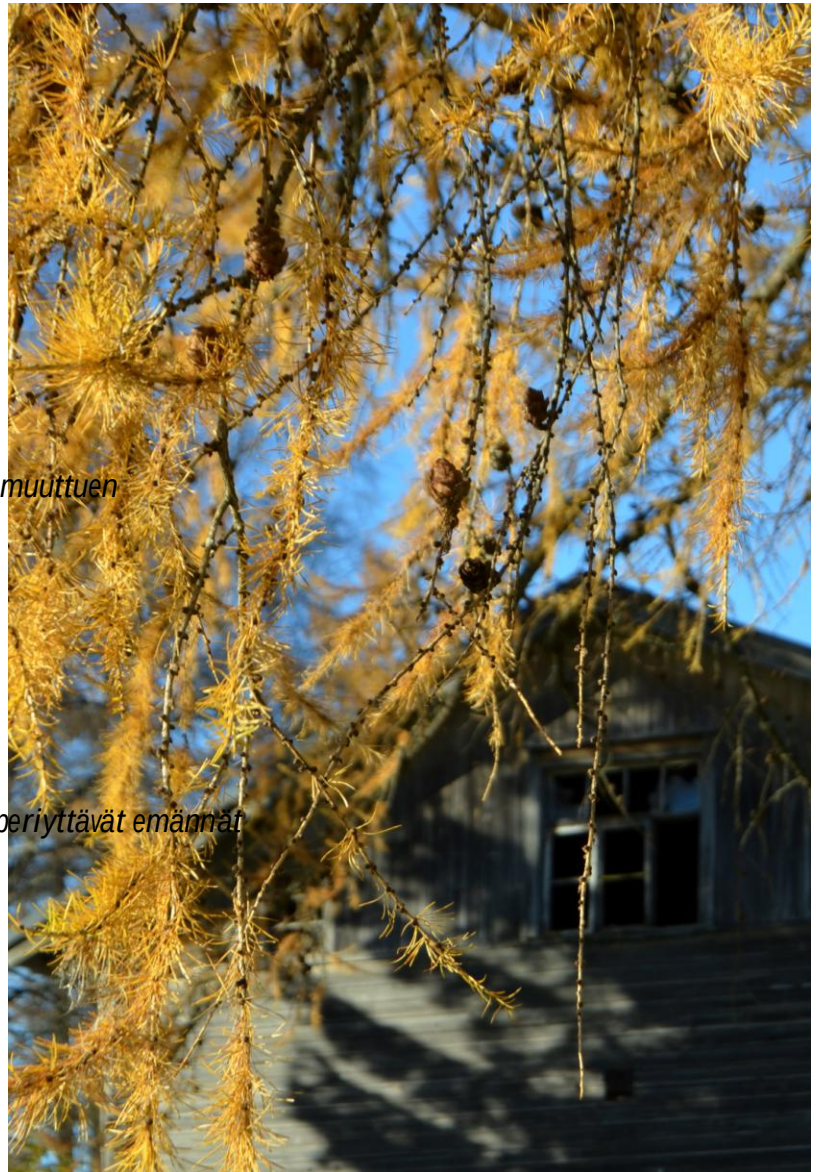
Jokainen sukupolvi oman aikansa kulkija
oman puumerkkinsä veistäjä

Valistuneet, järeät tasa-arvoiset isännät
tarmokkaat, äidilliset, sukulaistrakkautta periyttävät emännät

Lehtiesi katse kertaa menneitä
tallentaa tapahtuvaa

I sänmaan arvot ja aatteet,
juhlat, arjen,
vilun varjot
laulat lehvilläsi

Me
Kuusenkatveen koko väki
Suuren suvun samoajat
Meillä kaikilla paikka
Kultaissessa keinussasi
Vanhan sukutalon katveessa.

Kuva: Aila Tervonen

Moskovasta takaisin Pohjois-Karjalaan

Teksti ja kuvat: Timo Leinonen

Kirjoitin melko tarkalleen kolme vuotta sitten edellisen juttuni Tervakset-lehteen perheemme elämisestä Moskovassa. Työskentelin vuosina 2009 - 2012 metsä-, maa- ja elintarviketalouden erityisasiantuntijana Suomen Moskovan suurlähetystössä. Nyt, reilut kaksi vuotta Joensuuhun palaamisen jälkeen, onkin hyvä muistella ja vertailla elämää tuossa 11,5 miljoonan asukkaan metropolissa ja reilun 70 000 asukkaan Joensuussa.

Kirjoittelin silloin Moskovasta, että tyttärilläni Jennillä (tuolloin 15 v) ja Sofialla (12 v) oli sopeutumisvaikeuksia tottua elämään Moskovassa. Kaverit olivat jääneet Suomeen, ja rajoitetumpi liikuminen vapaa-ajalla kavensi heidän elämänpiiriään. Tilanne muuttui viimeisen puolen vuoden aikana päälaelleen. Molemmat ystävästyivät paremmin koulukavereidensa kanssa ja löysivät joukosta "hengenheimolaisia". Tyttäret alkoivat tavata ystäviään myös vapaa-ajalla ja viettää aikaa yhdessä kahviloissa ja ostoskeskuksissa. Kun sitten kotiinpaluun aika läheni, molemmat ilmoittivat, etteivät halua palata ollenkaan Joensuuhun! Näin oli käynyt kuulemma muissakin suomalaisperheissä, joissa oli teini-ikäisiä nuoria. Itkuista huolimatta koto-Suomeen oli kuitenkin palattava alkukesästä 2012.

Paluu Joensuuhun ja asumaan rauhalliselle omakotitaloalueelle sujui kuitenkin hyvin. Ljudmila-vaimolla riitti puuhaa muuttolaatikoiden purkamisessa ja kodin järjestämisessä evakko vuosien jälkeen. Itse palasin entiseen työpaikkaani Metsän tutkimuslaitoksen Joensuun yksikköön jatkamaan tutkijan töitä Venäjän metsätalouden tutkimushankkeiden parissa. Tytöt aloittivat opiskelun uusissa oppilaitoksissa - Jenni Joensuun normaali-koulun lukiossa ja Sofia Itä-Suomen koulun 7. luokalla. Uudet ja vanhat kaverit sekä paluu entisen tanssiharrastuksen pariin auttoivat sopeutumisessa, vaikka aika usein kuului kysymys, että "milloin me päästään käymään Moskovassa?" Niinpä jo seuraavalla hiihtolomalla tytöt matkusti-

Leinosen perhepotretissa Sofian rippijuhlissa kesäkuussa 2014. Vasemmalta Kaija-mummi, Jenni, Sofia, Juhanin-ukki, Ljudmila ja Timo.

vat kahdestaan junalla Moskovaan tapaamaan sinne jääneitä kavereitaan. Näin se elämänpiiri ja maailmankatsomus avartuvat.

Otanpa seuraavaksi esille muutamia havaintoja ja vertailuja elämisestä näissä kahdessa kaupungissa. Yleisesti ottaen päivärytmi on ainakin perheellisellä melko samanlainen, asuipa Moskovassa tai Joensuussa. Aamulla on kampeuduttava sängystä ylös, raahauduttava työpaikalle, työpäivän jälkeen käytävä kaupassa vaimon tekemä kauppalista taskussa, illalla oltava ainakin tekevinään kotitöitä ja vapaa-aikana harrastettava jotakin, jos työviikon jälkeen on puhtia puserossa.

Suuria erojakin löytyy. **Liikenne** on Moskovassa joustavan kaoottinen ja myös vaarallinen. Rekisteröityjä autoja on vajaa viisi miljoonaa, ja määrä kasvaa vuosittain noin 10 prosenttia. Katuja ja parkkipaikkojen määrää ei ole suunniteltu tällaiselle määrälle autoja. Aamu- ja iltaruuhkat ovat valtavat. Metro onkin luotettavin kulkuväline, jos täytyy saapua tiettyyn paikkaan tiettyä aikana. Suuren automäärän vuoksi liikennekäyttäytyminen on joustavaa. "Voit tehdä liikenteessä melkein mitä tahansa, kunhan vain ilmoitat siitä ensin muille", opasti kokenut kollega minua Moskovan autoiluni ensimetreillä.

Hyvä esimerkki liikennekulttuurin eroista on kaistanvaihto. Moskovan ruuhkissa tilaa tehdään tarvittaessa hivuttamalla auton nokkaa viereisen kaistan autojen väliin, eivätkä muut autoilijat ole tästä moksiskaan. Joensuussa pieneen väliin puitkatessasi tuloksena on tööttäilyä ja nyrkin heristämistä. Kaiken kaikkiaan Moskovan jälkeen Joensuussa autoilusta nauttii ja klo 7.45 - 8.00 aamuruuhkassakin ajelee hymyssä suin.

Palvelut pelaavat Moskovassa vuorokauden ympäri. Auton huolto onnistuu sunnuntaiaamuna, renkaan vaihdon voit tilata kotipihallesi, vaimolle voit ostaa kukkia kioskista 24/7 ja eläinlääkärin voit tilata kotiisi katsomaan lemmikkiäsi. Palvelun ystävällisyydessä on paikoin toivomisen varaa, mutta sekin on paranemaan päin uuden sukupolven myötä. Sofian Moskovassa pitkään asuneet Moskovan suomalaisen koulun ”bestiskaverit” tykkäävät shoppailla Joensuussa, ”koska täällä saa niin hyvää ja ystävällistä palvelua Moskovaan ja Helsinkiin verrattuna”. Sofian ja Jennin mielestä taas Joensuun kaupoista ei löydy minkäänlaisia vaatteita, ja he tilaavatkin nyt vaatteensa usein verkkokauppojen kautta.

Perhe koki Moskovan asumisen **turvallisena**, vaikkakin nuorison ilta-aikaan liikkumista oli rajoitettava. Itse liikuin jonkin verran myös ilta- ja yöaikaan - tietenkin vaimon luvalla - milloin kävellen, milloin metrolla, johdinautolla ”trollikalla” ja lennosta otetulla ”käsitaksilla”, eikä uhkaavia tilanteita syntynyt. Kollegan amerikkalainen vaimo totesikin, että hän ei pelkää ottaa yöllä yksin käsitaksia Moskovassa, mutta ei tehnyt niin koskaan New Yorkissa asuessaan. Toki suurkaupungissa tapahtuu kaikenlaista. Mutta niin tapahtuu Joensuussakin erityisesti viikonloppuina sanomalehti Karjalaisen mukaan.

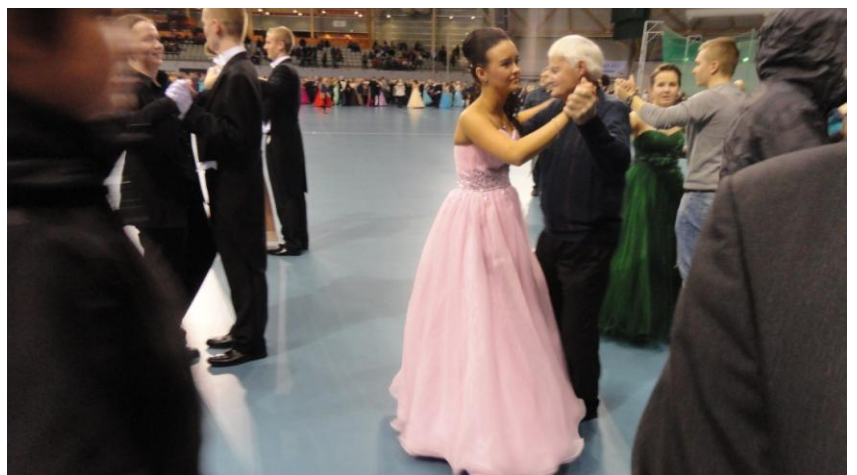
Kulttuuritarjonta on Moskovassa laaja - oopperaa, musikaaleja, konsert-

teja, näytelmiä, museoita ja näyttelyjä on joka maakuun. Käymissämme tapahtumissa salit olivat aina täynnä - venäläiset ovat kulttuurikansaa. Toisaalta Joensuunkaan tarjontaa ei voi ollenkaan moittia. Joensuun kokoisesta kaupungista Venäjällä ei varmasti löydy yhtä monipuolista valikoimaa kulttuuritapahtumia. Liikuntamahdollisuudet ovat Joensuussa ylivoimaisen hyvät, Moskovassa en voinut lähteä hiihtämään kotirappusilta.

Vielä yksi havainto. Venäläisessä popiskelmässä sanotaan ”Moskova ei nuku koskaan”. Kaupunki sykkii elämää vuorokauden ympäri, eikä liikenteen pauhu hiljene edes pikkutunneilla. Muistan olleen joskus 1990-luvun lopussa Joensuussa tilaisuudessa, jossa silloinen maakuntajohtaja Tarja Cronberg esitteli maakuntamme vahvuuksia. Hän nosti jo silloin esille hiljaisuuden, jolle tuolloin mielessäni naureskelin. Moskovan jälkeen ymmärrän, että hiljaisuus todella on vahvuutemme, jota turvallisuuden ohella myös venäläiset matkailijat arvostavat.

Kaiken kaikkiaan Moskovassa asuminen oli itselle ja perheelle antoisa ja avartava kokemus. Monia asioita koti-Suomessa katsoo nyt uudesta näkökulmasta. Itsellä ei ole ollut tyttärien tapaan ongelmia löytää vaatteita Joensuusta. Tällaiselle kohta viisikymppiselle ainoat tarpeelliset palvelut ovat lähinnä lähikauppa, terveysasema ja apteekki. Ne löytyvät parin kilometrin säteeltä kotiportilta. Tällaista arjen yksinkertaisuutta ja helppoutta osaa arvostaa eri lailla suurkaupunkielämän jälkeen. Ilo elää Pohjois-Karjalassa! ♦

Jenni ja Juhani-ukki valssin pyörteisessä lukion vanhojenpäivän tansseissa Joensuu Areenalla helmikuussa 2014.

Tervetuloa sukkokoukseen Kemijärvelle

Teksti : Ilpo Tervonen; kuvat: Kemijärven matkailuinfo

Kemijärvi on Suomen pohjoisin kaupunki ja sijaitsee Lapin läänin itäosassa, pääosin Napapiirin pohjoispuolella. Kaupunkikeskustaa ympäröivät Kemijärvi, Pöyliöjärvi ja Kemijoki sekä kymmenet vaarat ja tunturit, jotka kruunaavat upeat maisemat. Kaupungin asukasluku on noin 7980.

Sukuseuran perinteinen sukkokous järjestetään 25.7.2015 yksipäiväisenä Kemijärvellä. Sukukouspaikkana toimii upeissa järvimaisemissa, aivan kaupungin keskustan kupeessa sijaitseva kodikas rantahotelli Uitonniemi.

Pahoja takaiskuja elinkeinoelämän puolella viime vuosien saatossa kokenut kaupunki sai kaipaamansa piristysruiskeen Taivaan tulet -televisiosarjasta, jossa tuotiin hienosti esille paikkakunnan kaunista luontoa. Jo pikaviisiitillä kaupungin keskustaan voi nähdä useita televisiosta tuttuja paikkoja.

Yksi Kemijärven merkittävimmistä tapahtumista on joka toinen kesä järjestettävä Kuvanveistoviikko. Silloin kaupunkiin saapuu toistakymmentä

kuvanveistäjää ympäri maailmaa veistämään taidetta kelohongista. Sukukouspäivänä pääsemme tutustumaan kuvanveistoviikkojen juhlanäyttelyyn, johon on koottu kattava otos Kuvanveistoviiikon veistoksista vuosien varrelta. Esillä olevat veistokset antavat hyvän kuvan puuveistotaiteen erilaisista tyylistä ympäri maailmaa.

Majoituspalveluita tarjoaa kaupungissa useampikin yritys. Sukukouspaikassa Uitonniemessä on tarjolla tasokkaita huoneita, joita voi tiedustella numerosta 040 743 1001. Lisätietoja löytyy Internetistä www.uitonniemi.fi.

Keskustassa on myös mökkimajoitusta tarjoava Lohelan rantamökit (www.lohenlomakeskus.fi), jonka tarjontaa voi tiedustella numerosta 040 581 2007.

Hotelli Mestarin kieväri sijaitsee keskustassa tarjoten hotellimajoitusta numerossa 016 320 7700 (www.mestarinkieväri.fi).

Tervetuloa sukkokoukseen Kemijärvelle!

Seuraava sukkokous
25.7.2015 Kemijärvellä
hotelli Uitonniemessä
Tervetuloa!

Metsäkauriin nelosvasat - harvinainen tapahtuma

Teksti ja kuvat: Ari Tervo, Kajaani

Olemme ruokkineet lintuja Kajaanin Kylmällä jo pitkään. Samalla olemme laittaneet kaura-annoksia ympäri vuoden myös jo tutuille vieraillemme - metsäkauriille. Yleensä syksyn tullen metsäkauriit käyvät talomme takapihalla etsimässä ruokaa. Tänä vuonna metsäkauriit tulivat ensi kerran pihallemme jo heinäkuun alussa. Yllätys oli kova, kun huomasimme, että kaurisemolla oli neljä hyvin pientä vasaa mukanaan. Pihalla pienokaiset pistivät polkaksi ja hyppivät lasten riemulla pitkin pihaa äidin katsellessa vierestä. Pian ne löysivät kaura-annokset ja söivät niitä ahnaasti. Sen jälkeen perhe marssi perunamaallemme ja ryhtyi syömään perunan lehtiä. Jonkin verran kirpaisi katsoa sitä ahmimista, mutten hennonut ajaa niitä pois, sillä ensin oli hiivittävä takakuistille ottamaan muutamat muistokuvat niistä. Onnistuin siinä, ja vaikka kameran ääni sai kauriiden korvat pystyyn, se ei kuitenkaan ajanut niitä karkuun.

Pienin hirvieläimemme

Metsäkauris on pienin hirvieläimemme. Aikuisen kauriin säkäkorkeus on vain 65 - 75 cm ja paino 15 - 35 kg. Yleensä metsäkauris saa kaksi tai kolme vasaa. Tämä meidän alueella elävä naaras pyöräytti nelosvasat, mitä en itse eikä kukaan luonto-

kaverini ole aikaisemmin nähnyt. Se on erittäin harvinaista. Sain otettua muutaman kuvan, jossa koko perhe oli yhdessä kuvassa.

Useita vierailuja

Metsäkauriit vierailivat kesän ja syksyn aikana useasti pihallamme. Myöhemmin syksyllä myös muita metsäkauriita kävi nauttimassa pihamme herkkuja. Yhdellä naaraalla oli vain yksi vasa. Oli-ko ilves tai kettu napannut toisen - sitä voi vain arvailla. Pihallamme on kaksi omenapuuta, ja kypsyyssään omenat alkoivat putoilla maahan. Tätä metsäkauriit olivat ilmeisesti odottaneetkin, sillä pian näimme niitä omenoiden kimpussa. Seurasimme niiden syöntiä ikkunoiden läpi vain muutaman metrin päästä. Omena taisi olla sitten se kaikkein paras herkku - ainakin, jos sen mittaa turvista valuneen kuolan perusteella.

Toivottavasti talven aikana saan taas kuvailla takapihallamme metsäkauriita ihan kyllyyteen asti. Tällöin ei ole ainakaan pitkä matka kuvauspaikalle. Mukava on seurata pihan elämää, ja meneepä tämä vuoden pimein aika hieman nopeammin kuvausten parissa. ♦

Kuvat oikealla (s. 27)

Sukuseuran uusi hallitus ja esimies

Vuoden 2014 vuosikokouksen valitsema uusi hallitus kokoontui ensimmäisen kerran 20.9.2014 Mikko Tervosen kesäasunnolla ja valitsi toimihenkilöt kaudelle 2014—2015. Mikko Tervonen halusi luopua esimiehen tehtävistä ja uudeksi esimieheksi valittiin Timo Tervo Mikon jäädessä uudeksi varaesimieheksi. ♦

Puheenjohtajan nuijan luovutus.

Hallitus vasemmalta: varaesimes Mikko Tervonen, sihteeri Tarja Tervo-Heikkinen, Juha Tervo, Irma Määttä, Ilpo Tervonen, Kaija Leinonen, Marja-Leena Timonen ja esimies Timo Tervo. Pirjo Mäkinen oli poissa.

Kaikki neljä vasaa koontuivat emon ympärille. Tässä vaiheessa kokoero emoon on vielä suuri.

Kolme vasaa pyöri emonsa ympärillä yhden vasan vielä ollessa omilla teillään.

Perunanlehti näytti maistuvan metsäkaurisemolle.

Vasakin pääsi perunan makuun - mutta onneksi vain lehtien.

Sukukokous sunnuntaina 27.7.2014 Paltamossa Kainuun opistolla

Ylhäällä: Kokous menossa.

Äärimmäisenä vasemmalla: Seuran esimies Mikko Tervonen esittelee vuoden 2013 toimintoja.

Vasemmalla: Vuosikokouksen puheenjohtajana oli Markku Timonen (vas.) ja sihteerinä Timo Tervo.

Kokousväki ryhmäkuvassa Kainuun opistolla.